

Nro. 37.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken November 6-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

A közelebb múlt October utolsó napján Eő Cs. Kir. Felségek, Laxenburgi nyári lakásokat megváltoztatván, ezen Cs. K. Rezidentziába lévő palotájokba vissza jöttek. — A' Cs. Kir. Familia az előtt egy nappal érkezett ide. — A' következő napon, úgymint minden Szentek napján, dél előtt 11 órakor a' Csász. Udvari Fő Templomban predikáció mondatott, mellyen Eő Cs.'s Apostoli Kir. Felsége, a' Fels. Cs. K. Fő Hercegek, az itt lévő arany gyapjas vitézek vitézi köntösökbe felöltözve, és a' Cs. K. Udvari tiszték jelen vóltanak. — Ugyan ezen napon, mint a' minden leikek innep napját megelőzőtt napnak estéjén, öt órakor Csász. és Ap. Király Eő Fel.

sége, kedves testvérivel, a' Fels. Cs. K. Fő He-
tzegekkel együtt az Udvari nagy templom kápná-
ájába meg jelenvén vigiliát tartottak, és az a-
után következett két napon, a' minden lelkeket
mondott szent miséken buzgóan imádkoztak.

A' Bétsi számos Zsidó gyülekezetnek újonnan
épített temploma, vagy inkább zsinagógája és
az avval öszve köttetett oskolája, mellyben azon
nemzetbéli gyermekek és ifjak é' vallásra taítt-
tatnak (mert a' más tudományok tanulására a ke-
resztény oskolákba kell nékiek járni) a' múlt Sep-
tember 4-ik napján szenteltettek fel. Ennek a'
templomnak építésére, *La Rozse* Cs. Kir. való-
ságos Tanácsos Úr maga közbenvetésének, és a'
Zsidó Gyülekezet két nevezetes Előjáróinak, úgy-
mint *Biedermann* és *Hoffmann* nagy Kereskedők
szorgalmatosságoknak, kiváltképen az elsőbb
vallásbéli buzgóságának lehet köszönni, a' ki az
úgy nevezett *Dempfingeri* udvart, azon vallás-
béli végre a' maga költségén meg szerzette.

A' Bécsi Csász. Kir. Udvari hadi Tanács ren-
delése szerént az Oroszok ellen hadakozó Aus-
triai hadi seregeknek segítségekre, Lengyel Or-
szágba négy regementek marsiroznak, ezek közt
vagnak a' *Strauch* és *Dnka* Generálisoknak rege-
mentjei. A' néhai *Alvinczy* és *Collredo* magyar
regementjei, mellyek a' jelenvaló Frantzia és
Orosz háborúban felette sokat szenvedtek, a'
tata mezőről vissza hívattattak, és nyoltz va-
dász battallionok fognak a' külső vígyázatokon
hadi szolgálatokat tenni. — A' Cs. Kir. örökös tar-
tomanyokban foly a' rekrutirozás; az all-tiszteknek

lválogatásában csak azokra az ifjakra van tekintet, a' kik jól tudnak írni és olvasni.

Frantzia Birodalom.

Három Ex. Generálisok, úgymint *Mallet*, *Lhorie* és *Guidal* néhány nemzeti gardistákat kísérelvén, azokat Oct. 23 ikán a' Politzia minister, a Politzia Praefectus, és a' városi Kommendáns ellen vitték, 's azok ellen erőszakoskodtak, egyszerűs mind, hogy zombonát indíthassanak a' város lakosi közt, azt híreztették, hogy *Napoleon* Császár meg hólt. — Ez a' három Ex. Generális meg fogattatván, és gonosz szándékokról meggyőzöttetvén, megérdemlett jutalmokat el fogják venni. — Párisban tökéletes tsendesség van, és csak azon három palotában háborított meg, mellyekben erőszakoskodni kezdetek a' nevezett Ex. Generálisok. Erre nézve mingyárt akkor, a' Politziai minister a' Rovigói hertzeg parancsolatjára egy hirdetmény adattatott ki, és még azon éjjele minden piatzokon, és keresztútzákon, szövétnekek világánál, számtalan öszve futott sokaság hallattára felolvastatott, 's mindenütt ez az örvendező kiáltás hallatott: *Éllyen! Éllyen a' Császár!*

Egy Frantzia Országi közönséges tudósítás szerént, ebben a' roppant Birodalomban a' múlt 1811. ik esztendőben 8000 mázsa tzukor készített veres répából; a' jelenvaló esztendőben sokkal többet reménylenek a' tzúkor fáabrikánsok, mivel nagyon panaszkodik a' Pnblicum annak drága árja ellen. — Hogyha a' tzúkor főzésnek módját nagyobb együgyűségre lehetne vinni; és hogyha a' gesztenyéből és keményítő lisztéből készített tzukor is ahoz járúlhat, reménylik, hogy

óltsóbb árron lehet azt venni, és egész Frantz Ország szükségének kipótolására elegendő lesze. Hogyha a' Frantzia Országi tzuksorfabrikánsoknak példájokat más Európai nemzetek is követni fogják, a' veres répából való tzuksor készítés épen olly tárgya leszen a' közönséges históriának, mint a' nyomtatás és a' puszkapor készítésének feltalálása, és idővel az avval való kereskedés Ázsiába, Áfrikába, sőt a' napkeleti's napnyugoti Indiákra is ki fog terjedni.

Svétzia Ország.

Egy Koppenhágai 10-ik Octoberi tudósítás szerént, Stockholmban, és ezen Országoknak több városiban nagy zenebona támadott, mellynek következése a' lett, hogy sok fő és alacsonyabb rendű emberek elfogattak; hogy a' *Sundon* való általmenetelt a' Svécziai Kormányzék bezáratta, és azokat az útas embereket, a' kik Zelandiából Svétzia Országba menni kívántak volna, vissza utasította. Ez ugyan igaz, de azok a' fundamentum nélkül való hírek, mellyek a' most uralkodo Királyról, és a' Korona hertzeigről a' Publicumban repdesnek, semmi hitelt nem érdemlenek.

Néhány napoktól fogva, így szólnak a' 12-ik Octoberi Stockholmi levelek, Moskau városának elfoglaltatása és megégettetése különbkülönbféle gondolatokat gerjesztettek az ide való Publicum elméjében. Meg nem foghatták a' hertzeg *Kutusow* Generalissimus Pétersburgba küldött hadi tudósítását, és a' Fr. Armádia Moskauba való bemenetelével ellenkező dolgot. Meg nem foghatták azt, hogy ha az Orosz armádia *Mosaisknál* győzedelmeskedett volna, a' meggyőze-

tett és hátra veretett Frantziákat Moskauba bétótsátotta volna, hogy a' Frantzia Armádia a' győzedelmes Orosz ármádiát *Kaluga* felé űzte, és futásában mindenütt meg verte volna. Ezt a' szövevényes hírt nehezen lehet meg magyarázni.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi udvari újságoknak 29-ik Septemperi darabjához ragasztott tóldalékban következő hivatal szerént való tudósítást olvassunk. Az Orosz Ármádiának fő vezére hertzeg *Golenitsew Kutusow* következő tudósítást küldött Shilini Fő hadi szállásáról Orosz Császár Sándor Eő Felségének:

A' 7-dik Septemperi igen véres, de reánk nézve győzedelmes verekedés után (így írt *Kutusow Generalissimus*) kéntelen voltam azon okokra nézve, mellyeket Felségednek kijelenteni szerentsém vólt, *Borodinoi* fekvésemet el hagyni. Mivel ezen verekedés után, a' vezérlésem alatt lévő ármádia nagyon megerőtlenedett, Moskau felé takarodtunk, minden nap tsatáztván az ellenség előjáró seregével, és semmi olly alkalmas helyen meg nem állapodhattunk, mellyen az ellenséget bizonyos győzedelem reménysege mellett elvárhattuk volna. Azok a' hadi seregek, mellyeket segítségünkre vártunk, hozzánk el nem érkezhettek, az ellenség két új tsapatot (colonnét) küldött el, az egyiket a' *Borowszki*, a' másikat a' *Swenigorodi* országos úton, azon iparkodván, hogy Moskau felől hátam megé jöhessen, 's azon oldalról támadhassa meg a' kormányom alatt lévő Orosz hadi seregeket, mellynek következesei az ármádiának végső veszedel-

me, és a' *Moskau* Csász. rezidentziának hamuvá való változtatása lett volna."

„Ezen kétséges kimenetelű környülállások közt kéntelen voltam, néhány első Generálisainknak tanácsadásokból az ellenségnek *Moskau*-ba való bémenetelét meg nem akadályoztatni, a' honnan minden kintsek, a' fegyveres tár, és minden magáosoknak vagyona bátorságosabb helyre vitettek, és a' mellyben egyetlen egy lakos sem maradt. — Kegyelmes Császár, bátorodom Felsőgednek mély alázatossággal jelenteni, hogy az ellenségnek *Moskauba* való bémenetelét az Orosz Birodalom meggyőzöttetésének nem lehet tartani. Én a' *Tulara* vivő országos úton marsirozok az ármádiával, melly által azokat a' segítő eszközöket fel fogom találni, mellyek a' mi bőv és áldott Helytartóságunkban eleve el vannak készítve. Ha más felé intézném útamat, mind azoktól megfosztatnék, 's magamat a' *Tormaszow* és *Tsitsagow* ármádiáival öszve nem kaptsolhatnám."

„Ha szinte nem tagadhatom is, hogy a' Császári rezidentziának elfoglaltatása (érti *Moskau* városát) rajtunk nagy sebet ejtett; mindazonáltal hogy ha ezt a' történetet az ármádia megmaradásával, 's az abból következő serentsével öszve hasonlítom, azt annyira fájlalni nem lehet, és nagy reménységem van, hogy ha mostani környülállásaim közt a' segítő seregek hozzám érkezhetnek, az ellenséget *Moskauból* kiverhetem. Ennekfelette a' *Tulai* és *Kalugai* úton vonatott líneával, az ellenségnek *Smolensktól* *Moskauig* vont líneáját két felé vághatom, és meg nem engedem, hogy több segítő seregeket vonhasson

magához hátúlról, 's ezeknél fogva kénytelenje-
szen a' maga hadi operatzióit meg változtatni.
Winzingerode Generálnak meg parantsóltam,
hogy a' Tweri nagy úton maradjon, a' Jarosla-
vi útra egy Kozák regimentet állíttson ki, melly
minden ellenséges megtámadástól a' lakosokat
védelmezhesse."

„Most, a' midőn a' vezérlésem alatt lévő
hadi seregeket Moskautól nem mesze öszve gyűj-
töttem, bátorsággal el várhatom az ellenséget,
és valameddig Csász. Felséged ármádiája egész-
len marad, és esméretes vitézsége 's buzgósága
által fog lelkesíttetni, mind addig Moskaunak
ideig 's óráig tartó elvesztését az egész Haza el-
vesztésének tartani nem lehet. Egyéberánt méltó-
zóztasson Császári Felséged kegyelmessen megen-
gedni, hogy ezek a' következesek Smolensknek
elvesztésével elválhatatlanúl öszve vannak kap-
tsólva."

Illyetén foglalatú tudósítást küldött Lord
Cathcart is Pétersburgból Septemb. 22-dik napján
Londonba, mellynek rövid értelme e' vala: —
„Minekutánna hertzeg *Kutusow* Orosz Generalis-
simus maga ármádiáját Moskautól hátrább vontat-
vólna, azon holnap 14-ikén abba az ellenség bé-
ment. A' 7-ik Septemperi verekedés után a' ne-
vezett hertzeg Moskau felé vontat magát vissza,
's azon vólt, hogy valamelly erős helyen szál-
hasson meg; de mivel olyanra nem talált, hadi
tanátsot tartott, és a' nevezetesebb 's nagyobb
tapasztalású Generálisoknak köz megegyezése-
ből azt végzette, hogy az ármádiát Moskaun-
túl 20 mértföldre hátrább vonnyá, 's az ellensé-
get azon városba bé botsássa. A' Kalugai és a-

zon környékbéli fegyveres földnép a' maga helyén fekszik, a' Moskau pedig a' Hertzeg *Kutusow* ármádiájánál. — A' Rigai és Finnlandiai osztály seregek már marsban vannak, hogy azokat a' corpusokat, a' mellyekhez rendeltettek, megerősíthessék.

Hadi Történetek.

Folytatása a' múlt posta napon költ Kurir leg utolsó lapján félbe maradt Hadi történeteknek.

Minekutánna tehát Gen. Lajtnant *York* az ellenséget recognoscirozta, avagy meg kémlelte, 's magát a' Generál *Horn* tsapatjával öszvetsátolta volna, *Massenbach* Gen. Lajtnántnak megparantsolta, hogy a' lovassággal ályon hadi rendbe. Azonnal az ellenség is előállott, és számos népével a' Prusszus hadi seregek bal szárnyát megkerülni igyekezett, hogy annál fogva a' Riga ostromlására készen tartott Prusszus ágyúkat elfoglalhassa, 's azon várost az ostrom alól egészen feloldozhassa. Melyhezképest Gen. Lajtnant *York* is minden erejével azon iparkodott, hogy az ellenségnek ezen veszedelmes feltételét elháríthassa, és a' verekedést elkerülhesse, melly által az egész Prussziai hadi sereget az álhatatlan hadi szerentse kotzkájára vetette volna. Azért is *Bauska* felé magát vissza vonta, hogy ott *Hünerbein* Obersterrel egyesülhessen, kinek kommandójára a' Tarenti hertzeg Marsal *Macdonald* a' 7-ik osztály seregek egy brigadáját bízta vala. De mivel ennek nagy kerülést kellett volna tenni, és a' következő napon is hozzá nem érkezett a' segítség; kénytelen volt a' Gen. Major *Kleist* hadi népét magához vonni, 's *Mitauból*

kiköltözni, mellyet mindazáltal, a' mint a' későbbi tudósításokból olvassuk, a' Tarenti herczeg az ellenségtől szerentséssen vissza vett.

A' 8-ik Octoberi Lembergi levelek szerént a' nem régiben a' Bug felé előbbre nyomúlt Orosz seregek, Włodzimirsben felette rosszul viselték magokat, sok kegyetlenséget vittek végbe, *Wisvitz* városát és a' több körülbelől fekvő helységeket először kipusztították, azután földig leégették. Kiváltképen azoknak a' Lengyel Nemeseknek házaikat, udvaraikat és majorjaikat dúlták fel és pusztították el, a' kik a' Warsai Confederatio mellé állottak, sőt ha azokat a' hirtokos Urakat magokat is elfoghatták volna, egyiknek sem kegyelmeztek volna meg.

A' 20-ik Octoberi Berlini közönséges újság levelek szerént a' Tarenti hertzeg Mietau mellett, az Orosz Generái *Essen* vezérlése alatt vólt Orosz hadi seregeket keményen megverte, és nagyon megzavarta, a' melly ütközetben az ellenség között 3000 ember hólt meg és esett sebbe, és 6000 fogattatott el. A' *Journal de l' Empire* tzmű Párisi újság levelek is ezt bizonyíttyák.

Egy Krakai 4-ik Octoberi levélből azt olvassuk, hogy azok között a' nemzeti seregek között, a' kik az Oroszokkal való ütközetben fogságra estek, sokan abból kiszabadulván hazamentek. Ezek azt beszéllették, hogy azok a' 380 főből álló Ausztriai, Szakszoniai és Lengyel fogoly katonák, a' kik *Kiowába* küldettek fogságra, az útban két Szakszoniai hadi tisztnek bátorításokra, az őket kísérő Orosz katonákat, kik töbnire invalidusok vóltak, megtámadván magokat szabadságba helyheztették, 's minden ellent

állás nélkül Galliczia határaihoz jutottak, és onnan a' Warsaui hertzogségbe utazván, kiki a' maga regementjéhez ment.

* * *

A' következő két bülletinok, a' Tsitsagow armádiánál tétettek közönségesse. Az elsőbb, a' Duna mellyéki armádiának Brzews. Litewski fő hadi szállásáról a' múlt September 30-ik napján adattatott ki. Ebben így szól a' nevezett Orosz Vezér: „Mi, *úgymond*, tegnap jöttünk bé *Brzewse-Litewskibe*, mellyet az ellenség védelmezni láttatott ugyan, de azt Octob. 20-ik napját követett éjjel nagy tsendesen elhagyta, kétségkívül olly feltétellel, hogy magát Bialistock felé vissza vonnya. Utólmennő seregével gyakran tsatáztunk, és a' Warsaui Urakkal jelenlétünket meg fogjuk éreztetni.

A' napnyúgoti és Duna mellyéki Orosz armádiáktól, 22 ik Octoberben kiadott 2 ik hadi tudósítás: October 11-ik napján Orosz Admirál *Tsitsagoff*, a' ki az egyesült északi és Dunamellyéki Armádiának kórmányát felválalta, a' maga fő hadi szállását *Brzesche* tette által. Mivel a' hátra maradt proviantos szekerek után várakozni kénytelenítettett, megelégedett az ellenségnek lassanként való üzésével, a' ki a' Bialistocki úton hátrált. Egnéhányszor tsatáztunk velek, és mindenkor mi vóltunk a' győzedelmesek, 's mindenkor sok embert ejtettünk közzülök fogságra. Szükségesnek lenni ítélte a' fő vezér azon posztot, mellyen vólt, arra fordítani, hogy azon tábori eleségeket elfoglalhassa, a' mellyeket az ellenség a' Warsaui hertzogségben gyűjtött,

és azt, a' mit elvinni nem lehetett, öszve rontani. Ezen végből az Eő Csász. Felsége Generál Adjutánsa *Csernitseff* egy nagy tsapat könnyű lovassággal, és néhány ágyúval *Siedlece*be küldetett, a' honnan, a' mint néki megparantsoltatott, a' Lublini vidékre marsirozott, mindenfelé portázó katonákat küldött, és mind azokat a' magazínokat, a' mellyekre találtak felégettette, és ezen reá bízott dolgot a' Fő Vezér tellyes megelegetésére végbe vitte. — Egy más kolonne hasonlóképen bánt a' Warsaui Hertzegségnek a' Bug folyó vízzel határos részeiben.

Az ellenség (így szól továbbá Admiral *Tsitsagoff*) ezen béütések által nagyon nyughatatlankodtatván, a' Brzesci útat védelmezte, és ismét által ment a' Bugon, Fr. Generál *Reynier* pedig Biala felé marsirozott. Az Orosz ármádia előjáró seregének egy része Zalesia mellett állott. October 19-ik napján Generál *Essen*, a' ki a' forpostokhoz ment, és megakarta az ellenséget kémlelni, avval öszve kapott. Generál *Reynier*, kinek hadi népe sokkal számosabb vólt mint sem az övé, őtet vissza nyomta. A' mi veszteségünk mintegy 300 meghóltakból és sebbe estekből áll; az ellenség is sokat vesztett, és ágyújok hasznavehetetlenné tétetett, a' melly mellett egy tiszt agyon lövetett, az ártilléristák pedig a' további szolgálatra alkalmatlanná lettek.

A' hertzeg *Kutusow* ármádiájától jött tudósítások szerént, hertzeg *Bagration* Feidmarsal a' hetedik Septembéri verekedésben kapott veszedelmes sebében meg hólt, kinek halálát az egész Orosz Birodalom fájlallya, a' ki az Orosz Ar-

mádiának tökéletes bizodalját, és jó indulatját a' leg nagyobb mértékben meg tudta nyerni.

Különbkülönbféle Hadi Tudósítások.

Szakszoniának fő városában *Drézdában*, a' múlt October 28-dik napján következő hadi tudósítás tétetett közönségessé: A' Szakszoniai Kir. Ármádia Generál Stábjától ide jött Kapitány *Faarice* következő híreket hozott a' 7 ik osztály seregnek Fő hadi szállásáról, melly October 22-ik napján *Skriszowban Drohizin* mellett vólt:

„Minekutánna egész October 10-ik napjáig híjába igyekezett vólna az ellenség az egyesült Austriai és Szakszoniai ármádiát sokféle fordulásai, 's fortélyai által annak alkalmas helyéből kitsalni, végtére October 10-ikén, ármádiájának nagyobb részével *Bulkow* és *Kaminiek* mellett a' *Mossavice* folyóvízen által ment, és még azon napon kiállította a' maga megtámadó kolonnéit vagy tsapatjait a' mi hadi seregeink bal szárnya ellen *Bródy* felé. Attól lehetett félni, hogy a' *Brody* mellett vólt gyenge post, a' melly felé az Austriai seregek hátráltak elébb hátrább fognak nyomattatni, mint a' *Brzesk* mellett állottak. Mellyre nézve megparantsoltatott, hogy az egyesült Austriai és Szakszóniai hadi seregek Octob, 10-ik napját követett éjjel a' *Brzeski* tányát haggyák el, mellyet a' leg szebb rendbe mégbe is vittek.

(A' többi következik):